

ABONNEMENTS

Indochine Union postale

Un an... 8000 Un an... 10000

Six mois... 5000 Six mois... 6000

Annouces Légales

9000 la ligne de 6 points sur justification de 9 caractères quelle que soit la page.

Annouces Commerciales

On traite à forfait

Đông-Pháp Thời-Bảo

NĂM THỨ HAI SƠ 140
NGÀY THỨ TƯ
28 MAI 1924
Chủ-bút: LE-SUM

Le Courrier Indochinois

東法時報

SAIGON

Đường Mac-Mahon, 21

Điện thoại: 2289

Đang-Pháp: 8000 Đang-Pháp: 10000

Nhà-đăng: 5000 Nhà-đăng: 6000

Mua báo phải trả tiền trước

Mandat và thư gửi cho

M. NGUYỄN-KIM-SINH

Mua báo có thể mua báo hàng ngày ở các hiệu sách

NGHĨA CẠNH TRANH

Từ thế-giới có nhơn-loại đến ngày nay, trên mặt địa-cầu, kể đến trăm ngàn muôn nước; thử hỏi bây giờ quốc-hiệu còn truyền lại được mấy, thì chỉ độ mười phần trăm, mà trong mười phần trăm đó, lại hỏi rằng bao nhiêu nước văn minh cường-thạnh, thì chỉ độ một phần mười. Vì sao? Ấy chẳng qua do sự cạnh-tranh, hơn hay kém, sớm hay chậm, có hay không mà thôi.

Có cạnh-tranh mới mau tiến bộ, tiến bộ mau thì cơ-giới mạnh mới hơn người. Nghĩa vụ cạnh-tranh không những ở một quốc-gia xã-hội, mà mọi người trong nước, ai ai cũng phải có cả; cạnh-tranh không những chỉ ở sức mạnh, mà lại ở đạo-đức trí-tài nữa.

Một nước kia chế tạo ra một cơ-khi mới, thì các nước khác đều lo sửa đổi cải tiến của mình, nếu không vậy, thì không đủ sức đối-địch chiến thắng với người. Một xưởng kia, chế tạo ra một đồ vật dụng khéo đẹp thì các xưởng khác đều lo sửa đổi cải tiến của mình, nếu không vậy, thì không thể giành quyền-lợi với người. Thế gọi là cạnh-tranh đó.

Đời đã là đời cạnh-tranh, thì công việc không bao giờ dám đình-dốn, sự mở mang không bao giờ dám chậm trễ, lo kịp người trên, sợ thua kẻ dưới, ngày trước B hơn A, ngày nay C lại hơn B, ngày sau A trở lại hơn C, cuộc cạnh-tranh không nghỉ, thì đường tiến-bộ không thôi. Thử lấy một cuộc đua ngựa hoặc một cuộc đua thuyền, có chiếc đi trước, thì chiếc ở sau phải gàn tới, có chiếc theo sau, mà chiếc đi trước không dám nghỉ yên, đó là một cái hiện tượng cạnh-tranh rất rõ ràng vậy.

Nước ta ngày xưa đứng vào thời-kỳ bế-quan tỏa - thược; không giao-thông cùng thế-giới nên không thấy chỗ tài-năng khôn-khéo của người, tự mình cho mình là lớn, tự mình cho mình là giỏi, ta không cách sao không biết cạnh-tranh cũng phải. Ngày nay bốn bề chung nhà, năm châu tắc bước, biết bao nhiêu đều như đều là mà ngày ngày ta hàng thấy, ngày ngày ta sánh ra, sống cạnh-tranh dữ

VĂN-UYÊN

CÁM TẮC

Mười bảy năm trời cũ trở tay
Xắn hông rồi cũng trắng hai tay
Chiến đấu xâm xich tăng cao độ
Sớm đêm xa chiến cảnh thẳm bay
Vực ló đất bồi bồi ló mắt
Mây tan gió hép hép tan hoải
Đầu cầu tam thập ba phần
Qua một ngày thêm đẹp một ngày.

Thuận-Đức.

HỌA VÂN

Đội thủ chúng nào mấy tạo tay
Ngay tang bỗng vô trắng bàn tay
Đường eo ngựa kỵ không hề rời
Gió ngược chim hồng không nổi bay
Ngoài mặt gió ra từng ló lẹ
Trong lòng doanh trại mới tủa hoải
Đường kia nơi nọ bao giờ rảnh
Đầu tháng ngày qua tận tháng ngày.

Quốc-Biểu.

THÔNG CHỨNG

Một mắt trông vời mây dạn ngựa
Chàng ơi! chàng có biết chăng
Đẹp đẽ ngày tháng mơ rồi mộng
Chết-chưa tỉnh từ trở lại than.

TRUNG-HOA CÁCH-MẠNG

(Tiếp theo)

Và bốn tâm của Viên không ưa Quốc-dân đảng, nay khiến cho Viên vào đảng, có thể khiến làm sao, song còn trước mặt Huỳnh-Hung đây cũng nói lừng-chừng, dứt quyết thì không nói dứt. Để vậy mà suy cao luận thấp, tính tới xét lui, nghĩ đặng chước hay, kìm người vào thế.

Trước khi quan Cố-vấn là Dương-Độ vào đảng, để lên coi hư thiệt. Dương-Độ này biệt hiệu là Tịch-Tử, người quân tịch tại Hỉ-nam, thiệt là một người có danh đa trí. Khi trước khi đổi nhà Thanh, năm Mậu-tuất biến pháp, thì và thường theo Khương-hu-Vi và Lương-khai-Siêu mà bàn luận cách duy-tân. Khương, Lương thất bại trốn ở ngoại dương, thì vu cũng trốn khỏi nhà theo bọn Khương, Lương một chỗ, lo mở hội kết đoàn có động việc bảo hoàng mà chưa thành. Đến năm Tân-hợi Cách-mạng nổi lên, mới thấy dịp mà về nước. Nhờ có người giới-thiệu mới được vào làm quan Cố-vấn nơi phủ Tống-thống. Và thì có một nghề lợi khẩu, dùng chọt cơ tâm, làm việc trong phủ Tống-thống nửa năm, mà được Lão-Viên tin dụng. Và lại khi Thái-chuyên-sử đến kinh mà gặp đều bình biến đó, cũng là nơi Dương-Tịch-Tử chủ mưu, gở động sự khó cho Lão-Viên, nên bày giờ Lão-Viên thêm xử khiến vào Quốc-dân đảng. Và vì với Lão-Viên sự thông minh cũng xấp-xì. Trước cũng quốc-dân đảng tới lui giao tiếp, bàn luận chánh-cang, Hội-viên của quốc-dân cứ tính việc chánh đảng Nội-race chủ nghĩa. Dương-Độ chăm bẵm đứng đây mà nói rằng: cái giời mới dân đảng của các Ngài thì tôi thiệt phục, nhưng mà các nước quốc-vụ viên đều là đồng đảng, như trong một nước mà Chánh khách rất nhiều nếu có Giáp đảng thì sẽ có Át đảng, hoặc có tới Bình đảng, Bình đảng nữa. Một Trung-ương Chánh-phủ dùng người đồng đảng, cũng khó lâu dài, vì dụng Giáp đảng thì Át đảng phản đối, dùng Át đảng thì Giáp đảng phản đối, lại còn Bình đảng Bình đảng chẳng chịu kia nữa.

VIÊN-HOÀNH.

(Sau sẽ tiếp theo).

Có chí làm quan

Phượng-ngôn ta có câu: « có chí làm quan, có gan làm giàu ». Oĩ! Làm quan làm giàu ai lại chẳng muốn, vậy thì cái gan cái chí đó chẳng là một đức-dục của người nào đó cả và lại là cái gương sáng-láng cho người ta bắt chước đó chi!

Nếu người người đều có gan làm giàu, thì nước sẽ trở nên một nước giàu, cái đó là lẽ tất nhiên, không cần phải nói; còn như làm quan không phải là không có giá-trị, nhưng cái lý-thuyết « có chí làm quan » thành-hành bao nhiêu, thì đầu sẽ trở nên một thứ đầu vô-dụng, nước sẽ trở nên một nước hư-tình bấy nhiêu!

Sao vậy? Vì quan đối với dân là một sự rất tệ, có thể kêu là cha mẹ của dân; mà cũng có thể kêu là đày tớ của dân, chứ liệt vào một nghề nào trong mấy nghề của dân thì không được. Các nước văn-minh, thậm chí cả nhà binh-dũng tự-do, nên cái hy-vọng làm quan, người ta không mấy khi nói tới; nước mình là nước quân-chủ, lý giải cấp xem người, bắt cứ người nào, chẳng hỏi đến tư-tưởng, chẳng hỏi đến học-thức, chẳng hỏi đến tài-khéo, chẳng hỏi đến phẩm-hành, cứ bề ngoài có đeo cái lốt « làm quan », thì đã đủ liệt vào hàng thượng-lưu xã-hội. Vì cái phẩm-giá « làm quan » ở nước ta cao trọng như vậy, nên cái hy-vọng « làm quan » của người ta lại càng cao cũng mà-miền trong tâm-cán, một cái trong ý-khí, mà cái chí « làm quan » mới phát-hiện ra. Người làm ruộng vì muốn làm quan mà thôi thúc làm ruộng chăm-nom, đất hoang không chịu khai-khẩn, người làm thợ vì muốn làm quan mà nghề nghiệp không chịu chán-hung, tài-khéo không chịu bất-chước; người đi buôn vì muốn làm quan mà hoá vật không chịu vận-thầu, lợi quyền nhường cho người khác, thậm chí học-trò là cái bước làm quan, mà cũng vì hai chữ « làm quan » nó mê ám, chẳng nghĩ đến gì đạo-đức, chẳng suy-xét gì nghĩa-lý, chỉ khuynh hướng về lợi-vấn cứ-nghĩ, để đạt một chức quan sang, ấy là mầm-mống của xã-hội, ấy là mầm-mống của xã-hội, ấy là mầm-mống của xã-hội, ấy là mầm-mống của xã-hội.

KIM-VÂN-KIỀU TÂN GIẢI

(Tiếp theo)

370. Dầu em nên vợ nên chồng,
Nói người mạng bạc ắt lòng
chàng quên.

371. Mất người còn chút của tin,
Phím dờn với mảnh hương
nguyên hương xưa.

372. Mai sau dầu đến bao giờ,
Đốt lò hương ấy để thờ phật này.

373. Trông ra ngọn cỏ là cây,
Thấy hiền bác già thì hay chi vè.

374. Hồn còn mang nặng lời thề,
Nát thân bỏ liêu đên nghĩ trước
mai.

375. Đa-dải (1) cách mặt khuất lời,
Chứa chan giọt lụy cho người
lành chung.

376. Bảy giờ trăm gây binh tan, (2)
Kể làm sao xiết muôn vắn ái ân.

377. Trăm ngàn gởi lại tình quân,
Nước non vẫn với cỏ ngàn đầy
thoải.

378. Phận sao bạc bấy như vôi,
Đã dầm nước chảy hoa trôi lờ
làng.

379. Ôi Kim-Lang, hỡi Kim-Lang,
Thôi thôi thiếp đã phụ chàng từ
đây.

380. Cạn lời hôn ngọt mầu say,
Một lời hận ngắt, hai tay lạnh
đồng.

(1) Đa-dải là cũng như nói cái cảnh ban đêm. Chấn âm-phủ.
(2) Trăm gây binh rơi, là câu bình trộm trộm chết, đã có giải trước số 33.

Công-văn lược lược

CƯỚC THUYỀN CHUYỀN TRONG HANG CÁC QUAN CAI-THI

Vì lời nghị quan Tổng-Thống Toàn-quyền ngày 24 mai 1924:

Ông Auguste Tholance, đặc lệnh cầm quyền Thống-Đốc Nam-kỳ.

Ông Eutrope, lãnh quyền Đồng-lý hội Công-dòng Thánh-phủ Saigon, mà cũng còn giữ chức cũ.

Ông Garano, đặc lệnh đi nghỉ Chủ-tịch Cholon và lãnh toàn chức Đồng-lý hội Công-dòng Thánh-phủ Cholon thế cho ông de Taster, về nghỉ bên quê-quốc.

Ông Bertrand, đặc lệnh lãnh quyền Quân-lý Alah-Hiệp-lý thế cho ông Garano.

Các quan giúp việc cũ quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ:

M. Sicot Henri-Georges, Tham-biện hàng tư và nghị bên quốc-quốc mới trở qua, được

B. T. NG.-Đ-NHUẬN.

Đặc lệnh Nam-kỳ, đặc lệnh lãnh chức Quân-lý phòng-vấn quan Nguyễn-Soái thế cho M. Bracey, Phó Tham-biện hàng nhất cấp về nghỉ bên quê-quốc.

M. Robert, Phó Tham-biện hàng tư, đang lãnh sự tại Hỉ-nam, nay đặc lệnh lãnh chức Phó Quân-lý phòng-vấn quan Thống-đốc thế cho M. Gauthier, Phó Tham-biện hàng tư cấp về nghỉ bên quê-quốc.

THIÊN BỐ

Thầy Nguyễn-ngọc-Khuê, Diều-dương thiết thợ hàng nhứt đang giúp việc tại Long-xuyên, đặc lệnh đi tăng quyền quan Chủ-tính Thủ-lâm một đồng giúp việc tại Budop.

Thầy Hà-v-Chức, Diều-dương thợ sai hàng nhĩ, đang giúp việc tại Thủ-lâm một, đặc lệnh đi tăng quyền quan Chủ-tính Long-xuyên đồng thế cho thầy Ng-ngọc-Khuê dời đi chỗ khác.

THIÊN THƯỜNG

Thầy Phạm-v-Khai, Trại-giáo hậu bộ, đang tại Cholon, được thăng chức Trại-giáo thiết thợ hàng nhứt.

Cuộc tuyên-cử Cai-tổng

Cuộc bỏ thăm đặng chọn một thầy Cai-tổng cho tổng Bình-trị-hương hạt Giồng-linh đã xong hôm buổi sớm mai ngày thứ ba 27 Mai 1924. Cuộc bỏ thăm và khai thăm rất nên êm ái. Số cử-tri tham tổng là: 267. Số cử-tri bỏ thăm là: 259.

MM. Dương-vân-Thống, đứng 157 thăm.

Nguyễn-đức-Tuân, đứng 150 id.

Trần-vân-Tuân, đứng 140 id.

Huỳnh-vân-Mọi, đứng 134 id.

Nguyễn-vân-Thôn, đứng 99 id.

Cáo bạch

Nhơn dịp lễ Ascension tới đây nhằm ngày thứ năm 29 Mai 1924, các ty các sở đều nghỉ, vậy Bần-bào xin kêu gọi nghỉ một kỳ thứ sáu; số báo n° 150 qua đến ngày thứ hai 2 Jun mới đăng tiếp.

Bần-quận

Có tiệm đóng tại Hà Nội
khu phố, chợ và khu chợ này
Bán và là tiệm: **TRẦN QUANG-XUÂN**
(dầu chợ mới), 138 đường d'Espagne Saigon
Cơ bản: Mền nỉ, mền bông, khăn, v
màu, đồng hồ, đồ Aluminum, ghế Thon
thiết, giấy nỉ và các đồ tạp hóa, v
mua thẳng các đồ bên Pháp-Quốc, giá nh

Sd 658

38, Rue de Canton, 38.—CHOLON

CÓ BAN CÁC THUỐC CAO, ĐƠN, HOÀN, TÁN RẤT TIỆN HIỆU NHƯ SAU NÀY

Thuốc hồ nước dùng gia súc nhưng
Thuốc hươu này là một phương
thuốc của Tiên-Thánh để lại quân

Phàm kẻ học trò siêng năng học tập, tư lao quá độ, tinh-thần hao kiệt, từ chi mỗi một, cứ mỗi buổi sớm mai uống 1 hũm, chiều uống 1 hũm, học uống lâu chừng nào thì tinh thần mạnh mẽ, học thức càng thông minh; còn những người buồn bán lo lắng đêm ngày, hũ uống 1 hũm thì tinh thần

Phẩm uống thuốc này thì phải coi
chứng bệnh chừng nặng nhẹ thế nào ;
hễ nhẹ thì uống một hai hườn, còn
nặng thì phải uống cho được lâu, thì
tự nhiên âm dương điều hòa, tứ chi
cứng kiện, da thịt mịn màng, thân
bổ át trở nên mạnh mẽ.

Còn như bình thời mà thường uống thuốc này, thì khí huyết đầy đủ, chẳng hề sanh bệnh mà rồi sanh con

Mỗi hộp 2 cuốn giá là... 1\$00

Mỗi gói mười bánh. . . 0 3 10
Mỗi hộp 100 bánh. . . 0 80

Chủ-nhơn: Kha-U-Phu

Ngày kinh: 08/05/2018

Quân-Lý :
HƯP & THĂNG

13-59 Race Control Courts (Hindus Continued)

khác chàng sai. Nay kinh mới.

(Tiếp theo)

Bác Ái từ chối hoài không chịu làm đơn giã. Anh ta nghĩ hễ xem Xuân-Hoa thì thấy sắc một giọt cũng khó phân biệt như mây trắng này và đen kia biết có ta da quyết ý nên kiên trì một can hoại, mà anh ta chưa cho Quảng-Giao chứng nào thì Xuân-Hoa lại càng giận chung nữa. Đến giờ khuya Bác-Ái từ giả ra về, trông hồ trong cho Xuân-Hoa kẻ để Quảng-Giao, nhưng mà trong thâm nghĩ nếu Xuân-Hoa mất đứt ngay thường rồi, thì cũng chẳng chi kẻ oán lòng cầu chấp từ nơi cớ Bác-Ái với nhà thầy có một phước thọ để trên bàn đem coi con cháu nhà họ Nguyễn đời lên. Lát đầu

Còn Xuân-Hoa thấy mình cũng thế
nói đại càn lợi mà không cùng khôn
nghĩ, thì giận hết sức rồi lại phiên
nên đem sự trạng trở hoàng quân không
được, năm suy tới nghĩ lại không biết
vì cớ nào vậy chẳng rõ với nhau đã gần
5 năm, như bát nước dầy không xa
không dạn, mà ai khiến suốt nó nóng
nổi, gây trở hững muốn bức nứa chửi
lâm cho người trong nhà nghĩ hừ thì
mà lại hỏi ta người vợ tình bại nghĩ
Cổ ta thăm nghĩ hay là tại mình
quấy nên không một phụ thày, c
cổ ta tìm hiểu cũng không thấy, c
nào là chủ mình ở quấy. Canh khay
yên và cổ ta như tới tới của nhà-
nội rằng vợ chồng phải biết ý nhau
trước, nếu chẳng ý hiệp tâm đầu rồi
mới bắt đầu cưới vậy mà đi với nhau

Xuân-Hoa hề nghĩ nghĩ nắn cưa
chống thì thương, mà hề với thư thì
cả chống thì gian, bởi vậy có ta
buồn bực chịu không nổi, nên thưa
gầy đót đến rồi viết hai bức thư, một
bức thư thì gửi cho mẹ chồng, còn
một bức thư gửi cho mẹ ruột. Trong
thư không nói việc chi cho rõ, duy tả
sự rằng vợ chồng không được thuật
vợ nhau và xin hai mẹ lên Saigon
chơiặng đặng thanh giùm việc nhà cho
hạnh phúc.

Từ ngày Xuân-Hoa gặp Bắc-Ái đến
thư trao cho Quảng-Giấy thì Quảng-
Giấy không về nhà nữa, mà Xuân-Hoa
đã mới lòng rồi nên cũng không thèm
tư thông. Cách 4 ngày sau, nhân

nghe ở ngoài có tiếng gõ cửa cấp-cấp.
Xuân-Hoa liền đưa đi mà biểu ra coi ai
gõ cửa ở ngoài. Thằng Tý chạy ra mở
cửa. Xuân-Hoa nghe có tiếng nói
chuyên nho-nhỏ; rồi nghe đồng cửa
lại kể thằng Tý bước vào phòng đưa
cho Xuân-Hoa một bức thư, có gần
bánh-kẹo đủ 4 góc, mà nói: «Cố một
đứa học-trà, nào đó không biết nó
đem thư lại, nên phải gọi tôi tay coi.
Tôi hồi thư của ai thì nó nói có xe nó
coi thì biết».

Tuy trời đã chận-vận tốt, song
Xuân-Hoa cảm phùng thơ mà coi thì
thấy rõ ngoài bao đó như vậy:

Madame Phạm-Quảng-Giao
Nº 38 rue des Mages

SAIGON

đứng dựa lên xe ra thì thấy thơ nói như vậy :

Saigon, lo 14 Décembre 192. ...

Em ơi

Tôi trung dũng ấy là bầu nước, vợ hiền hòa vốn thiệt phẩm nhà.

Tâm ngày đôi ta kết duyên cầm sắc, qua thấy em biết tình chàng biết trọng mẹ, thì qua thường có dạ mừng tâm.

Tưởng là chảy tháng lâu ngày chữ nghĩa nặn chữ tình rồi càng nặn.

(Sau sẽ tiếp theo).

PHAM-VAN-TAM,
KINH PHAM

11-11-64